HE 99/2025 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Asiantuntijalausunto, Vailla vakinaista asuntoa ry 22.10.2025

Sanna Tiivola, Toiminnanjohtaja

Asunnottomuusluvut kasvaneet v. 2024

Rakenteellinen asunnottomuus kasvanut yhä useampi henkilö päätyy asunnottomaksi tuloköyhyyden vuoksi

- **3 806 yksinelävää asunnotonta**
- **1 010 pitkäaikaisasunnotonta**
- **110 asunnotonta perhettä**
- **87 kunnassa asunnottomia**
- **22 % asunnottomista naisia**
- **15 % asunnottomista alle 25-vuotiaita**
- **21 % asunnottomista maahanmuuttajia**

Häätöjen määrä jatkanut kasvuaan

- 2024 häätöjä toimeenpantiin 5439 - häädöt ovat kasvaneet edellisvuodesta 11 %
- Kärkisijaa häädöissä pitävät Helsinki ja Espoo, joista erityisesti Espoossa häädöt ovat olleet vahvassa nousussa, 28 % enemmän kuin vuonna 2023.
- Häädetyistä n. 70 % on 20-24-vuotiaita nuoria miehiä.

Tilapäiset asumisratkaisut

- 2024 asunnottomuustilastossa näkyy akuuttien hätämajoituspalveluiden tarpeessa olevien ihmisten määrän kasvu suurissa kaupungeissa.
- Helsingissä ja Tampereella määrä kaksinkertaistunut. Turussa ja Oulussa kolminkertaistunut
- Varsinkin nuorten ihmisten kohdalla tilanne johtaa nopeasti elämän rakenteiden murtumiseen ja elämänhistoriaan vaikuttaviin ongelmiin- kehityskulku saatava katkaistua.
- Opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiristä asumislisän piiriin – suuri määrä opiskelijoita ei kykene hankkimaan sopivaa asuntoa

Rakentaminen ja vaikutus asunnottomuuteen

- Vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen rakentaminen on tällä hetkellä 1/3 v 2022 luvuista
- Rakentaminen käynnistyy kunnolla 2-3 vuoden päästä , sitä edeltää voimakas vuokrien kasvu
- Tämänhetkisestä ARA rakentamisen kiihdyttämisestä huolimatta, suunnitelmissa vähentää valtion rahoittamaa kohtuuhintaista asuntotuotantoa n. 50% v 2024 tasosta v. 2026 alkaen.
- Rakentamisen tyrehtyminen useiksi vuosiksi tulee aiheuttamaa (varsinkin pk seudulla) vuokra-asuntopulan, joka yhdessä pienituloisten ihmisten toimeentulon heikkenemisen kanssa tulee johtamaan nopeaan rakenteellisen asunnottomuuden kasvuun. (Asuntomarkkinaperäinen)
- Asunnottomien määrän nousu
- Tulevaa kehitystä voitaisiin ehkäistä lisäämällä valtion rahoittamaa vuokra-asuntotuotantoa myös vuosille 2026-2027, sen sijaan että se puolitetaan v 2026- ja ”ajetaan alas” 2027 alkaen.

Rakentaminen ja vaikutus asunnottomuuteen

- Pääkaupunkiseudun ja kasvukeskusten vuokramarkkinoiden parempi toiminta /parempi saatavuus ja vuokratason nousun hidastuminen on johtunut pääosin asuntovarannon kasvusta- seuraus rakennettujen vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen määrä
- Asumistukijärjestelmä mahdollistanut aiemmin myös pienituloisille ihmisille asumisen vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa korkeasta vuokratasosta huolimatta
- Pk seudulla ja kasvukeskuksissa asuntokannassa vapaita vuokra-asuntoja, mutta hintataso liian korkea hyvin pienituloisille ihmisille.
- Talousarvioehdotuksessa 2026 asumistukia ehdotetaan leikattavaksi 158 miljoonaa (edellinen leikkaus v. 2024 149,5 milj)

- **Ehdotamme että pienituloisten ihmisten kohdalla (jotka ovat asunnottomuusuhan alla tai asunnottomia) voitaisiin joustaa tiukentuneista vuokrien enimmäisrajoista, jotta he pääsevät näille markkinoille, mikäli kohtuuhintaista valtion asuntotuotantoa ei aiota lisätä. Kelalle harkintavalta selkeissä asunnottomuuden uhkatilanteissa tai henkilö on jo jäänyt asunnottomaksi- asunnottomuuden keston lyhentäminen!**
- **Pitkittynyt asunnottomuus johtaa muun palvelutarpeen ja kustannusten kasvuun**

Asumisen mahdollistaminen

- Pienituloisilla ihmisillä talouden pelivara pieni
- Toimeentulotuen ja asumistuen heikennykset
- Kehoitus muuttaa edullisempiin asuntoihin – joita ei löydy
- Hallitusohjelmassa asumisneuvonta nostetaan keskeiseksi asunnottomuuden ennaltaehkäisyn muodoksi- kehittämismääräraha laskettu 50% jo vuonna 2024 4-2miljoonaa
- Asumisneuvonnan tarve vuodelle 2026 tulee kasvamaan ja sen resursseja tulee lisätä ei vähentää

Hallituksen tavoite poistaa pitkäaikaisasunnottomuus v. 2027 mennessä

Ohjelmalle myönnetty v.2025- 2026 10,5 milj

Määrärahalla tuetaan kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyörakenteiden luomista pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi ja asunnottomuutta vähentävien ja ennaltaehkäisevien työmuotojen ja palveluiden kehittämistä.

Onnistumista uhkaa asunnottomien kokonaismäärän kasvu ja vuokra-asuntojen määrän heikkeneminen.

Hyvillä ja oikein kohdennetuilla palveluilla vain lyhytaikainen vaikutus jos soveltuvia asumisratkaisuja ei kyetä liittämään osaksi palvelupolkuja.

Pitkäaikaisasunnottomuuden poistaminen

ERITYISRYHMIEN INVESTOINTIAVUSTUKSET LASKETTU V. 2024 15 MILJOONAAN EUROON- RIITTÄÄ VAMMAISTEN ASUMISEN KOHTEISIIN

ASUNNOTTOMUUTTA VÄHENTÄVIEN ASUNTO ENSIN- MALLIN ASUMISRATKAISUT JÄÄVÄT RAKENTAMATTA

Loppuyhteenveto

Julkisen talouden kannalta asunnottomuuden ja pitkäaikaisasunnottomuuden kääntyminen lasku-uralta selvään nousuun tulee lisäämään julkisia menoja

Asunnottomuuden ennaltaehkäisy on aina edullisempaa kuin korjaavat toimenpiteet.

Asunnottomaksi joutuvien ihmisten sosiaali- ja terveydenhoitomenot kasvavat ja erilaiset tuki-, kriisi- ja tilapäiset asumis- ja majoitusratkaisut maksavat paljon enemmän kuin vuokra-asumisratkaisujen mahdollistaminen.

Tavoite poistaa pitkäaikaisasunnottomuus vaikeutuu tai ei onnistu

”Asunnottomuus on tilanne ja olosuhde, ei kenenkään ominaisuus.”

Kiitos!

VVA ry

@VVA_yhdistys

@vaillavakinaistaasuntoary

@vva_ry

Käyntiosoite: Ratamestarinkatu 6 ★ Postiosoite: Opastinsilta 8 B, 00520 Helsinki